

Nincs fődél fölöttük

ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁS A SZABADTÉRI SZÍNJÁTSZÁSRÓL

*A magyarországi szabadtéteri színjátszásról rendeztek elméleti fórumot Szegeden, ahol fölszínre kerültek mindazon problémák, ellentmondások, művészeti és minde-
nekelőtt gazdasági kérdések, melyek a színházkultúra e mostohán kezelt területén
akut jelentőségűek. Nemeskürty István, a főszerző TIT országos művészeti választ-
mányának elnöke nyitotta, vezette, zárta a kétnapos konferenciát (ebbeli posztját
részben megosztva Vámos Lászlóval, a budapesti Nemzeti Színház művészeti veze-
tőjével). Fejezetek a szabadtéteri színjátszás történetéből címmel Cenner József szin-
háztörténész tartott referátumot, majd azok az előadások következtek, melyeket an-
nak reményében adunk közre, hogy közművelődésünk, a hazai színikultúra profitál
belőlük. A vita tanulságainak továbbgondolása nem lehet feladatunk, szakmai la-
pokra, fórumokra tartozik.*

Tartások és szertartások

Minden színházi évadról, így a nyáriról is csak az előzmények, előjelek ismere-
tében szabad képet adni. Kiváltképpen így van ez, ha elsősorban a művészeti és
más tendenciákról kívánunk beszámolni. Nos, az előjelek korántsem voltak kedve-
zőek. A korábbi másfél évtized fellendülése után több tekintetben évek óta tart a
szabadtéteri színjátszás (tehát a prózai, a zenés- és táncszínházi) stagnálása, s fél-
hettünk, hogy a közben mégiscsak meglevő vállalkozó kedv, az itt-ott tapasztalható
jobbra törekvés ellenére most sem lesz másként. Lehetett gondolni arra is, hogy
színjátszásunk feltételeinek romlása „begyűrűzik”, s vele — szinte törvénytörően —
a közészerűség, szürkeség, gyámoltalanság, commercializálódás. Mi több: a közön-
ség más irányba fordul, mivel tovább gyöngül „vásárlóereje”, s uram bocsá, ezek
a tendenciák, így, mind együtt, akár hegyomlást eredményezhetnek. Ráadásul a ma-
gyar szabadtéteri színjátszásnak már hagyományos velejárója az irányítás, a me-
nedzselés, a propaganda szétszórtsága, ezekkel együtt a tervezésben megnyilatkozó
improvizálás, a hosszabb távra és idejében történő tervezésre való képtelenség.
Mindez függvénye az országos és helyi mecenatúra bizonytalanságainak, határozatlan
támogatási szándékainak, az elavult jogszabályoknak, a korszerűtlen irányelveknek,
állásfoglalásoknak.

Kétségtelen, hogy a gazdasági nehézségek és a krónikusan ismétlődő elvonások
következtében az országos irányításnak (a helyieket is erre kapacitálva) valósággal
ki kellett vonulnia egyes dotációs szférákból, s ezért szükségessé vált a szabadtéteri
színjátszás „racionalizálása”, a kapacitások, vállalkozások és keretek koncentrációja,
céltudatosabb felhasználása. Helytelen volt azonban az egész szabadtéteri színjátszás
besorolása az önfeledt (?) nyári szórakoztatás, elegáns kifejezés, a közhasznú (te-
hát nem autonóm) művészet övezetébe, azzal az irányítási koncepcióval és következt-
ménnyel, hogy akkor a működésüket támogatni nem lehet, fejlesztésük alig lehetsé-
ges, legalábbis állami keretektől nem. A művelődéspolitikai koncepció — hogy ti.
elvek, célok és minőség alapján az autonóm művészeti alkotásokat, szelektálva, mégis-
csak támogatni kell — hiánya tehát dezorientálta az országos és a helyi mecenatúrát
is, csökkentette a tervezés biztonságát és mennyiségét, növelte a szervezés, az elő-
készítés akadályait. Előállott az a furcsa helyzet, hogy magában a Művelődési Mi-
nisztériumban is mintegy „kúszni”, ügyeskedni kellett azért, hogy az elmúlt nyári
évad egyik-másik műhelyének, vállalkozásának valamilyen támogatást adjunk.